

KOMISJA
EUROPEJSKA

Bruksela, dnia 20.7.2021 r.
SWD(2021) 705 final

DOKUMENT ROBOCZY SŁUŻB KOMISJI

**Sprawozdanie na temat praworządności z 2021 r.
Rozdział dotyczący sytuacji w zakresie praworządności w Czechach**

Towarzyszący dokumentowi:

**KOMUNIKAT KOMISJI DO PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO, RADY,
EUROPEJSKIEGO KOMITETU EKONOMICZNO-SPOŁECZNEGO I KOMITETU
REGIONÓW**

**Sprawozdanie na temat praworządności z 2021 r.
Sytuacja w zakresie praworządności w Unii Europejskiej**

{COM(2021) 700 final} - {SWD(2021) 701 final} - {SWD(2021) 702 final} -
{SWD(2021) 703 final} - {SWD(2021) 704 final} - {SWD(2021) 706 final} -
{SWD(2021) 707 final} - {SWD(2021) 708 final} - {SWD(2021) 709 final} -
{SWD(2021) 710 final} - {SWD(2021) 711 final} - {SWD(2021) 712 final} -
{SWD(2021) 713 final} - {SWD(2021) 714 final} - {SWD(2021) 715 final} -
{SWD(2021) 716 final} - {SWD(2021) 717 final} - {SWD(2021) 718 final} -
{SWD(2021) 719 final} - {SWD(2021) 720 final} - {SWD(2021) 721 final} -
{SWD(2021) 722 final} - {SWD(2021) 723 final} - {SWD(2021) 724 final} -
{SWD(2021) 725 final} - {SWD(2021) 726 final} - {SWD(2021) 727 final}

STRESZCZENIE

Dwie ważne reformy czeskiego sądownictwa – procedury obsadzania wolnych stanowisk sędziowskich oraz systemu dyscyplinarnego sędziów – posunęły się naprzód, a pierwszą z nich przyjęto w maju 2021 r. Jak już zauważono w sprawozdaniu na temat praworządności z 2020 r., reformy te mogłyby wzmocnić niezależność sądownictwa poprzez zwiększenie przejrzystości procedury obsadzania wolnych stanowisk sędziowskich i zapewnienie dodatkowych gwarancji w postępowaniach dyscyplinarnych przeciwko sędziom. Kontynuowane są starania na rzecz usprawnienia cyfryzacji wymiaru sprawiedliwości, w tym publikacji wyroków i przygotowania systemu zarządzania aktami w formie cyfrowej. Poprawiła się efektywność postępowań w sprawach cywilnych, handlowych i administracyjnych. Sądy zdołały bez większych zakłóceń kontynuować swoją pracę podczas pandemii COVID-19.

Chociaż ramy prawne i instytucjonalne służące zwalczaniu korupcji zasadniczo funkcjonują, brakuje postępów we wdrażaniu rządowej strategii antykorupcyjnej na lata 2018–2022 oraz towarzyszących jej planów działania. W szczególności pod koniec kadencji obecnego rządu na rozpatrzenie w czeskim parlamencie czeka jeszcze szereg ważnych inicjatyw dotyczących reform w obszarze zapobiegania korupcji, w tym projekty ustaw o lobbingu, o ochronie sygnalistów oraz o rozszerzeniu mandatu Najwyższej Izby Kontroli. Jeżeli chodzi o korupcję na wysokim szczeblu, w toku dochodzeń i audytów na poziomie krajowym i europejskim związanych z wykorzystaniem funduszy UE odkryto niedawno dowody na występowanie konfliktów interesów na najwyższym szczeblu wykonawczym, na podstawie czego jedna ze spraw została przyjęta przez Prokuraturę Europejską. Ponadto w powiązanej sprawie dotyczącej nadużyć finansowych związanych z dotacjami UE krajowi śledczy zalecili niedawno wniesienie aktu oskarżenia. Ze względu na pandemię COVID-19 większość środków antykorupcyjnych w sektorze opieki zdrowotnej, których wprowadzenie planowano na 2020 r., została odłożona w czasie.

Przepisy konstytucyjne gwarantują wolność wypowiedzi i prawo do informacji, a także wyraźnie zakazują cenzury. W 2021 r. uchwalono przepisy mające na celu zwiększenie przejrzystości informacji na temat własności rzeczywistej środków masowego przekazu. Czeska Rada Radiofonii i Telewizji wydaje się skutecznie realizować swoje zadania, jednak kontrowersje polityczne nadal mają wpływ na oddzielną radę nadzorczą czeskiej telewizji. Sektor prasy drukowanej poważnie ucierpiał w czasie pandemii COVID-19. Nie przyjęto żadnego programu wsparcia dla mediów w celu przeciwdziałania skutkom pandemii COVID-19.

Od początku pandemii COVID-19 niemal połowę przyjętych aktów prawnych poddano skróconej procedurze ustawodawczej z ograniczoną możliwością konsultacji z zainteresowanymi stronami. Zainteresowane strony zauważają, że stosowanie skróconej procedury ustawodawczej nie ograniczało się do aktów prawnych bezpośrednio związanych z pandemią COVID-19. Stan nadzwyczajny obowiązywał przez znaczną część 2020 r. Jego przedłużenie na początku 2021 r., pomimo odmowy przedłużenia przez Izbę Poselską, spotkało się z krytyką, w tym na gruncie konstytucyjności. Często zwracano się do sądów o dokonanie przeglądu środków nadzwyczajnych i unieważniono kilka z nich. W parlamencie omawiany jest projekt ustawy służącej ustanowieniu nowego urzędu Rzecznika Praw Dziecka. Pandemia COVID-19 wywarła znaczny wpływ na organizacje społeczeństwa obywatelskiego, zmuszając je do ograniczenia swojej działalności.

I. SYSTEM WYMIARU SPRAWIEDLIWOŚCI

Czeski system wymiaru sprawiedliwości obejmuje 86 sądów powiatowych (*okresní soud*), osiem sądów regionalnych (*krajský soud*), dwa sądy wyższe (*vrchní soud*), Sąd Najwyższy i Najwyższy Sąd Administracyjny¹. Trybunał Konstytucyjny znajduje się poza strukturą sądów powszechnych, ale jest częścią systemu sądowego, a jego zadaniem jest zagwarantowanie zgodności ustawodawstwa z konstytucją oraz ochrona podstawowych praw i wolności człowieka. Centralnym organem państwa odpowiedzialnym za sprawowanie nadzoru administracyjnego nad działalnością sądów jest Ministerstwo Sprawiedliwości. Ministerstwo Sprawiedliwości sprawuje państwowy nadzór administracyjny nad działalnością sądów wyższych, regionalnych i powiatowych w zakresie przewidzianym w przepisach² bezpośrednio albo za pośrednictwem prezesów tych sądów. Niektóre czynności wchodzące w zakres centralnego państwowego nadzoru administracyjnego wykonują prezesi obydwu Sądów Najwyższych. Wspomniane organy uwzględniają opinie odpowiednich rad sędziowskich działających przy Sądzie Najwyższym, Najwyższym Sądzie Administracyjnym, sądach wyższych, sądach regionalnych i większych sądach powiatowych. Sędziów powołuje Prezydent Republiki spośród kandydatów wybranych przez prezesów sądów regionalnych i przedstawionych przez Ministra Sprawiedliwości. Prokuratura jest częścią władzy wykonawczej³. Prokuratorów powołuje Minister Sprawiedliwości na wniosek Prokuratora Generalnego na czas nieokreślony. Prokuratora Generalnego powołuje i odwołuje rząd na wniosek Ministra Sprawiedliwości⁴. Czechy uczestniczą w pracach Prokuratury Europejskiej. Izbę Adwokacką utworzono na mocy ustawy i jest ona niezależna. Sprawuje ona nadzór administracyjny nad wykonywaniem zawodu adwokata oraz zapewnia samoregulację w tym obszarze. Samorządność Izby ograniczają uprawnienia Ministra Sprawiedliwości w obszarach wymienionych w ustawie.

Niezależność i niezawisłość

Postrzeganie niezależności sądów przez ogół społeczeństwa i przedsiębiorstwa utrzymuje się na średnim poziomie. W 2021 r. w ujęciu ogólnym 51 % ogółu społeczeństwa i przedsiębiorstw oceniło niezależność sądów i niezawisłość sędziów w Czechach jako „bardzo dobrą” lub „stosunkowo dobrą”⁵. Oznacza to, że utrzymuje się tendencja corocznego wzrostu pozytywnego postrzegania niezależności sądów przez przedsiębiorstwa, podczas gdy wśród ogółu społeczeństwa poziom postrzeganej niezależności sądów nieznacznie się obniżył w porównaniu z ubiegłym rokiem.

Przyjęto zmianę procedury obsadzania wolnych stanowisk sędziowskich⁶. Zmiana, która weszła w życie w dniu 9 czerwca 2021 r.⁷, ma na celu stworzenie przejrzystego i jednolitego

¹ Ponadto wyspecjalizowane izby administracyjne w sądach regionalnych działają w charakterze sądów administracyjnych pierwszej instancji.

² Ustawa nr 6/2002 Zb.U. o sądach i sędziach.

³ Art. 80 konstytucji, uwzględniony w części trzeciej dotyczącej władzy wykonawczej.

⁴ Sposób powoływania i odwoływania prokuratorów wyższego szczebla stanowi element reformy zaproponowanej przez Ministerstwo Sprawiedliwości w czerwcu 2019 r., którą obecnie wstrzymano.

⁵ Wykresy 48 i 50, unijna tablica wyników wymiaru sprawiedliwości z 2021 r. Kategoryzacja poziomu postrzeganej niezależności sądów przedstawia się w następujący sposób: bardzo niski (poniżej 30 % respondentów postrzega niezależność sądów jako dość dobrą i bardzo dobrą); niski (30–39 %), średni (40–59 %), wysoki (60–75 %), bardzo wysoki (powyżej 75 %).

⁶ Więcej informacji można znaleźć w sprawozdaniu na temat praworządności z 2020 r., rozdział dotyczący sytuacji w zakresie praworządności w Czechach, s. 2.

⁷ Nowelizacja ustawy nr 6/2002 Zb.U. o sądach i sędziach.

systemu obsadzania wolnych stanowisk sędziowskich i wyboru prezesów sądów w oparciu o precyzyjne, obiektywne i jednolite kryteria. Dotychczas brak było ustawowej regulacji procedury obsadzania wolnych stanowisk sędziowskich. Główne elementy zmiany są zgodne z normami europejskimi, zwłaszcza że większość członków komisji wybierających kandydatów na stanowiska stanowią będą sędziowie⁸.

Projekt zmiany systemu dyscyplinarnego sędziów przeszedł pierwsze czytanie w Izbie Poselskiej⁹. Reforma ma na celu wprowadzenie kontroli sądowej¹⁰ decyzji podejmowanych w stosunku do sędziów przez sąd dyscyplinarny¹¹ poprzez wprowadzenie dwustopniowego systemu dyscyplinarnego, w którym sądy wyższe pełniłyby rolę sądów pierwszej instancji, a Sąd Najwyższy i Najwyższy Sąd Administracyjny – sądów apelacyjnych. W grudniu 2020 r. reforma ta przeszła pierwsze czytanie w Izbie Poselskiej. Dzięki wprowadzeniu takiej dwustopniowej kontroli sądowej reforma ta mogłaby przyczynić się do wzmocnienia niezależności sądów, co jest zgodne z prawem Unii oraz normami europejskimi¹².

Oczekuje się, że przewidywana reforma prokuratury nie będzie kontynuowana w trakcie tej kadencji parlamentarnej¹³. Reforma prokuratury od dawna jest tematem debat politycznych i przedmiotem zaleceń GRECO¹⁴. Jak zauważono w sprawozdaniu na temat praworządności z 2020 r., ostatni projekt reformy¹⁵, opublikowany w czerwcu 2019 r., służył zmianie systemu powoływania i odwoływania prokuratorów oraz kadencji prokuratorów na kierowniczych stanowiskach. Projekt reformy spotkał się ze sprzeciwem zainteresowanych stron i opinii publicznej i nie przewiduje się, aby rząd zatwierdził go przed październikowymi wyborami parlamentarnymi¹⁶.

⁸ Projekt ustawy nr. 630, zmieniającej art. 105a i 116 ustawy nr 6/2002 Zb.U. o sądach i sędziach; projekt ustawy nr. 630, proponowana zmiana art. 105e i art. 116 ustawy nr 6/2002 Zb.U. o sądach i sędziach; Rekomendacja CM/Rec(2010)12 Komitetu Ministrów Rady Europy, pkt 47. Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 20 kwietnia 2021 r., Repubblica, C-896/19, pkt 66–69.

⁹ Więcej informacji można znaleźć w sprawozdaniu na temat praworządności z 2020 r., rozdział dotyczący sytuacji w zakresie praworządności w Czechach, s. 3.

¹⁰ Obecnie można wnieść o wznowienie postępowania w przypadku ujawnienia uprzednio nieznanymi informacjami, a także wnieść skargę konstytucyjną; procedur tych nie uznaje się jednak za stanowiące zwyczajne środki zaskarżenia.

¹¹ Wydział dyscyplinarny jest specjalnym wydziałem Najwyższego Sądu Administracyjnego.

¹² Rekomendacja nr CM/Rec(2010)12 Komitetu Ministrów Rady Europy, pkt 69; opinia Komisji Weneckiej, CDL-AD(2010)004, pkt 43; Komisja Wenecka, Rule of Law Checklist [lista kontrolna dotycząca praworządności], CDL-AD(2016)007, pkt 78; jak wynika z orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości (C-216/18 PPU, LM, 25 lipca 2018 r., pkt 67): „Wymóg niezawisłości zakłada również, że system środków dyscyplinarnych dla osób, którym powierzono zadanie sądenia, przewiduje niezbędne gwarancje w celu uniknięcia ryzyka wykorzystywania takiego systemu do politycznej kontroli treści orzeczeń sądowych. W tym kontekście należy wskazać, że normy, które określają w szczególności zarówno zachowania stanowiące przewinienia dyscyplinarne, jak i konkretnie mające zastosowanie kary, przewidują interwencję niezależnego organu zgodnie z procedurą w pełni gwarantującą prawa potwierdzone w art. 47 i 48 karty, w tym prawo do obrony, oraz przewidują możliwość zaskarżenia orzeczeń organów dyscyplinarnych, są podstawowymi gwarancjami służącymi zachowaniu niezawisłości władzy sądowniczej”.

¹³ Sprawozdanie na temat praworządności z 2020 r., rozdział dotyczący sytuacji w zakresie praworządności w Czechach, s. 3–4.

¹⁴ GRECO Fourth Evaluation Round – Evaluation report [Czwarta runda oceny GRECO – sprawozdanie oceniające], zalecenie (x).

¹⁵ Materiały opublikowane w bibliotece elektronicznej procesu legislacyjnego, dostępne na stronie internetowej: <https://apps.odok.cz/veklep-detail?pid=KORNBD9J6ZWU>

¹⁶ Informacje otrzymane w kontekście wizyty w Czechach od Ministerstwa Sprawiedliwości.

Większość sądów przyjęła kodeks etyczny dla sędziów. Kodeks etyczny¹⁷ przygotowała grupa robocza powołana przy Sądzie Najwyższym, pod przewodnictwem prezesa Sądu Najwyższego, w skład której weszli sędziowie sądów różnych szczebli¹⁸. Po ukończeniu kodeksu przedstawiono go do akceptacji radom sędziów powołanym przy każdym sądzie¹⁹. Zdecydowana większość rad przyjęła kodeks. GRECO zaleciła²⁰ opracowanie kodeksu postępowania zawodowego dla sędziów.

Sędziowie i prokuratorzy byli przedmiotem krytycznych wypowiedzi przedstawicieli rządu. Przedstawiciele organów władzy wykonawczej wielokrotnie czynili krytyczne uwagi na temat sędziów wyższej rangi oraz prokuratury, kwestionując ich niezawisłość²¹. W odpowiedzi przedstawiciele wymiaru sprawiedliwości wydali oświadczenia, w których wyrazili swoje zaniepokojenie i przypomnieli znaczenie niezależności sądów oraz zaufania społecznego do wymiaru sprawiedliwości²². W dniu 14 maja Prokurator Generalny ogłosił swoją rezygnację, wskazując – jako jedną z jej przyczyn²³ – postrzeżoną presję²⁴.

Jakość

Parlament nie zgodził się na propozycję rządu dotyczącą podniesienia niektórych opłat sądowych. Izba Poselska odrzuciła zaproponowaną nowelizację ustawy o opłatach sądowych²⁵ w pierwszym czytaniu w dniu 29 stycznia 2021 r. z uwagi na kwestie dostępności wymiaru sprawiedliwości w świetle trwającej pandemii COVID-19. Rząd nie planuje żadnych dalszych nowelizacji ani ponownego przedstawienia projektu ustawy

¹⁷ Czeska wersja kodeksu etycznego jest dostępna na stronie internetowej: [https://www.nsoud.cz/judikatura/ns_web.nsf/0/480C6A02F818B1DCC12586B00029183B/\\$file/ETICK%203%9D%20KODEX%20\(2\).pdf](https://www.nsoud.cz/judikatura/ns_web.nsf/0/480C6A02F818B1DCC12586B00029183B/$file/ETICK%203%9D%20KODEX%20(2).pdf); angielska wersja na stronie internetowej: https://www.nsoud.cz/Judikatura/ns_web.nsf/web/CodeofEthics~Code_of_Ethic~?Open&lng=EN

¹⁸ Informacje przekazane przez Czechy na potrzeby sprawozdania na temat praworządności z 2021 r., s. 4–5.

¹⁹ W Czechach nie ma Rady Sądownictwa, ale przy każdym sądzie powołuje się rady sędziów. Rady składają się z sędziów danego sądu, których wybierają osoby na równorzędnych stanowiskach. W sądach powiatowych, w których jest mniej niż 11 sędziów, rolę rady pełni zgromadzenie wszystkich sędziów danego sądu; art. 46 i następne ustawy o sądach i sędziach.

²⁰ GRECO Fourth Evaluation Round – Evaluation report [Czwarta runda oceny GRECO – sprawozdanie oceniające], zalecenie vii(i).

²¹ Wywiad z Minister Sprawiedliwości w „Deník N” (3 lutego 2021 r.) – „Kto, co i komu obiecał? Wprowadzają chaos przed wyborami, Benešová krytykuje orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego”; „Deník N” (3 lutego 2021 r.), „Babiš oskarżył sędziów o wywieranie wpływu na wybory. My tylko chronimy konstytucję, zareagował Rychetský”; wywiad z Minister Sprawiedliwości w Info.cz (25 lutego 2021 r.) – „Postępowanie przeciwko Babišowi będzie się ciągnęło aż do wyborów, prokuratorzy wykorzystują to jako tarczę przed ich odwołaniem”. Minister Sprawiedliwości publicznie zakwestionowała zgodność z prawem działań Prokuratora Generalnego i zapowiedziała wszczęcie postępowania dyscyplinarnego. Prokurator Generalny miał jednak poparcie premiera i – jak podały „Seznam zprávy” (9 maja 2020 r.) – „Benešová zaostrza walkę z szefem prokuratorów”.

²² Oświadczenie Unii Sędziów, „Soudcovská unie k vystoupení ministryně spravedlnosti”; oświadczenie Unii Prokuratorów (4 lutego 2021 r.); oświadczenie Przewodniczącego Unii Prokuratorów (26 lutego 2021 r.).

²³ Komunikat prasowy prokuratury (14 maja 2021 r.), „Prokurator Generalny Pavel Zeman ogłasza rezygnację”, zapis konferencji prasowej dostępny na stronie internetowej: <https://www.dvtv.cz/video/sef-zalobcu-zeman-konci-citil-jsem-silny-tlak-ze-strany-benesove-nechci-dal-jen-odrazet-jeji-utoky>; zob. również wywiad z Prokuratorem Generalnym w „Deník N” (25 maja 2020 r.), „Zeman: Po schůzce s Benešovou jsem vycítil svůj konec, byli jsme pro ni vděčný terč. Politika zhrubla”.

²⁴ W dniu 13 lipca 2021 r. powołano nowego Prokuratora Generalnego.

²⁵ Więcej informacji można znaleźć w sprawozdaniu na temat praworządności z 2020 r., rozdział dotyczący sytuacji w zakresie praworządności w Czechach, s. 4–5.

w trakcie obecnej kadencji parlamentarnej²⁶. Stosowany w dalszym ciągu system rozszerzonej pomocy prawnej, wdrożony przez czeską Izbę Adwokacką²⁷, przyczynił się również do ułatwienia dostępu do wymiaru sprawiedliwości, w szczególności dla osób wymagających szczególnego traktowania, których nie stać na zatrudnienie prawnika.

Obecnie trwa wdrażanie szeregu projektów mających na celu poprawę cyfryzacji wymiaru sprawiedliwości. Ministerstwo Sprawiedliwości uruchomiło pilotażową wersję publicznie dostępnej centralnej bazy wyroków²⁸, zaczynając od spraw cywilnych. Baza ta będzie stopniowo rozszerzana. Obowiązek publikowania przez sądy wszystkich wyroków od dnia 1 lipca 2022 r. wprowadzono do ustawy o sądach i sędziach w następstwie nowelizacji, która weszła w życie w dniu 9 czerwca 2021 r.²⁹ Do realizacji tych działań przyczyni się wdrażany obecnie projekt Ministerstwa Sprawiedliwości mający na celu wspieranie anonimizacji. W znacznej mierze wprowadzono już przepisy procesowe pozwalające na stosowanie narzędzi cyfrowych w sądach oraz odpowiednie instrumenty i infrastrukturę cyfrową³⁰, co w dużym stopniu przyczyniło się do nieprzerwanego funkcjonowania sądów podczas pandemii COVID-19. Nadal jednak brakuje rozwiązań zapewniających dostęp do elektronicznych akt większości toczących się spraw³¹. Kontynuowano prace nad wprowadzeniem pełnego elektronicznego systemu zarządzania dokumentami³², ale nadal pozostają one na etapie postępowania przetargowego³³.

Obecnie w parlamencie trwają obrady nad nowym projektem ustawy w sprawie reformy postępowania egzekucyjnego i postępowania upadłościowego. Postępowania egzekucyjne i upadłościowe są od wielu lat przedmiotem dyskusji politycznych, ponieważ tzw. „pułapka zadłużenia” dotyczy dużej liczby osób³⁴, i – jak orzekł Trybunał Konstytucyjny – może negatywnie wpływać na ich prawa podstawowe, takie jak prawo do odpowiedniego poziomu życia³⁵. W następstwie przeprowadzonej w 2019 r. reformy postępowania upadłościowego³⁶ przedstawiono szereg innych wniosków ustawodawczych³⁷ mających na celu uregulowanie skutków postępowań egzekucyjnego i upadłościowego, w szczególności w zakresie ochrony dłużników, w tym dzieci będących dłużnikami.

²⁶ Informacje przekazane przez Czechy na potrzeby sprawozdania na temat praworządności z 2021 r., s. 6; informacje otrzymane w kontekście wizyty w Czechach.

²⁷ Uwagi przekazane przez czeską Izbę Adwokacką na potrzeby sprawozdania na temat praworządności z 2021 r., s. 15; sprawozdanie na temat praworządności z 2020 r., rozdział dotyczący sytuacji w zakresie praworządności w Czechach, s. 5.

²⁸ Baza danych jest dostępna na stronie internetowej <https://rozhodnuti.justice.cz/soudnirozhodnuti/>

²⁹ Art. I pkt 23 ustawy nr 218/2021.

³⁰ Wykresy 40–43, unijna tablica wyników wymiaru sprawiedliwości z 2021 r.

³¹ Wykres 44, unijna tablica wyników wymiaru sprawiedliwości z 2021 r.

³² Sprawozdanie na temat praworządności z 2020 r., rozdział dotyczący sytuacji w zakresie praworządności w Czechach, s. 5.

³³ Informacje przekazane przez Czechy na potrzeby sprawozdania na temat praworządności z 2021 r., s. 8.

³⁴ Jak wynika z informacji z listopada 2020 r., postępowaniem egzekucyjnym jest objętych ponad 700 000 osób; jak wynika z informacji przedstawionych w sprawozdaniu z oceny skutków regulacji dotyczącym ustawy nr 31/2019 z 2019 r., 90 % dłużników nie będzie nigdy w stanie spłacić swoich długów.

³⁵ Orzeczenie czeskiego Trybunału Konstytucyjnego nr I. ÚS 3271/13, pkt 31.

³⁶ Sprawozdanie na temat praworządności z 2020 r., rozdział dotyczący sytuacji w zakresie praworządności w Czechach, s. 5.

³⁷ Ustawa nr 38/2021, przyjęta w styczniu 2021 r., ustanawiająca tzw. „rachunek chroniony”; projekt ustawy nr 545 zatwierdzony przez Izbę Poselską w kwietniu 2021 r., wprowadzający zmiany w kodeksie postępowania cywilnego oraz ustawie o komornikach; projekt ustawy nr 1073 złożony w listopadzie 2020 r., wprowadzający dalsze zmiany w ustawie o postępowaniu upadłościowym; projekt ustawy nr 986 przyjęty przez Senat w kwietniu 2021 r., w którym poruszono kwestię dzieci będących dłużnikami.

Efektywność

Poprawiła się efektywność postępowań w sprawach cywilnych, handlowych i administracyjnych. Wobec braku szczególnych wyzwań dotyczących spraw cywilnych i handlowych³⁸ szacowany czas trwania postępowania sądowego nadal ulegał stopniowemu skróceniu³⁹. Czas potrzebny na rozstrzygnięcie spraw administracyjnych znacząco się skrócił w porównaniu z poprzednimi latami i w 2019 r. szacowany czas wydania decyzji w sprawie administracyjnej w pierwszej instancji wyniósł 356 dni⁴⁰. Jednocześnie wskaźnik rozstrzygnięcia spraw administracyjnych wzrósł do ponad 107 %⁴¹, co sugeruje, że sądy są również w stanie poradzić sobie z zaległościami. Ta pozytywna zmiana może wynikać z przeniesienia sędziów z innych gałęzi sądownictwa do izb administracyjnych. W 2020 r. powołano 9 nowych sędziów do rozpoznawania spraw administracyjnych⁴², co może dodatkowo zwiększyć efektywność. Zainteresowane strony wyrażają jednak zaniepokojenie ogólnym brakiem sędziów i zwracają uwagę, że Ministerstwo Sprawiedliwości nie określa liczby nowo powoływanych sędziów w zależności od rzeczywistego obciążenia pracą sądów⁴³.

Prokuratura i sądy w różnym stopniu borykały się z wyzwaniami w czasie pandemii COVID-19. Sąd Najwyższy i Najwyższy Sąd Administracyjny, w których postępowania mają w większości formę pisemną, doniosły, że pandemia COVID-19 nie ma wpływu na ich efektywność⁴⁴. Sądy niższej instancji były zmuszone do odraczania rozpraw, co może opóźniać postępowania⁴⁵, ale ogólnie sądy nie zgłosiły żadnych poważnych zakłóceń⁴⁶. Telepraca okazała się większym wyzwaniem dla prokuratury ze względu na niski poziom cyfryzacji oraz charakter jej pracy⁴⁷.

II. RAMY ANTYKORUPCYJNE

W Czechach w znacznej mierze funkcjonują już ramy prawne i instytucjonalne służące zapobieganiu i zwalczaniu korupcji. Departament Ministerstwa Sprawiedliwości ds. Konfliktów Interesów i Walki z Korupcją jest odpowiedzialny za koordynację i monitorowanie krajowej strategii antykorupcyjnej na lata 2018–2022, która stanowi ramy strategiczne w zakresie przeciwdziałania korupcji na szczeblu rządowym w Czechach. Rada Antykorupcyjna pełni rolę organu doradczego rządu. We współpracy z prokuraturą Krajowa Agencja ds. Przestępczości Zorganizowanej jest jednostką policji o ogólnokrajowych kompetencjach w zakresie prowadzenia śledztw w sprawie przestępstw korupcyjnych na wysokim szczeblu⁴⁸. Urząd Analiz Finansowych pełni rolę czeskiej jednostki analityki finansowej. Najwyższa Izba Kontroli kontroluje sposób zarządzania dochodami i wydatkami

³⁸ Zob. również sprawozdanie na temat praworządności z 2020 r., rozdział dotyczący sytuacji w zakresie praworządności w Czechach, s. 6.

³⁹ Wykresy 6 i 7, unijna tablica wyników wymiaru sprawiedliwości z 2021 r.

⁴⁰ Wykres 9, unijna tablica wyników wymiaru sprawiedliwości z 2021 r.

⁴¹ Wykres 13, unijna tablica wyników wymiaru sprawiedliwości z 2021 r.

⁴² Informacje przekazane przez Ministerstwo Sprawiedliwości w kontekście wizyty w Czechach.

⁴³ Informacje otrzymane w kontekście wizyty w Czechach.

⁴⁴ Informacje otrzymane w kontekście wizyty w Czechach.

⁴⁵ Uwagi przekazane przez czeską Izbę Adwokacką na potrzeby sprawozdania na temat praworządności z 2021 r., s. 17.

⁴⁶ Informacje otrzymane w kontekście wizyty w Czechach.

⁴⁷ Informacje otrzymane w kontekście wizyty w Czechach.

⁴⁸ Innymi przypadkami korupcji zajmują się regionalne dyrekcje policji, przy czym Krajowa Agencja ds. Przestępczości Zorganizowanej może w każdej chwili przejąć sprawę.

publicznymi, a wyniki przeprowadzanych przez nią kontroli mogą się przyczynić do wykrywania zagrożeń korupcją.

W opinii ekspertów i pracowników na stanowiskach kierowniczych w przedsiębiorstwach korupcja w sektorze publicznym utrzymuje się na stosunkowo wysokim poziomie. W opublikowanym przez Transparency International wskaźniku postrzegania korupcji w 2020 r. Czechy, z wynikiem 54/100, zajmują 14. miejsce w Unii Europejskiej i 49. miejsce na świecie⁴⁹. Wskaźnik ten utrzymywał się na stosunkowo stabilnym poziomie⁵⁰ w ciągu ostatnich pięciu lat⁵¹.

W grudniu 2020 r. rząd czeski przyjął nowy plan antykorupcyjny na lata 2021–2022, powtarzając wcześniejsze priorytety. Ten plan działania⁵² jest ostatnim z czterech planów w ramach rządowej strategii antykorupcyjnej na lata 2018–2022⁵³. W porównaniu z poprzednim planem⁵⁴ cztery obszary priorytetowe pozostają niezmienione⁵⁵. Rząd skoncentruje się na niezrealizowanych celach, w tym na przyjęciu aktów ustawodawczych dotyczących ochrony sygnalistów i lobbingu, a także przejrzystości, dostępu do informacji oraz ryzyka korupcji związanego z pandemią COVID-19⁵⁶. Ocena *ex post* poprzedniego planu działania na 2020 r. zostanie opublikowana w styczniu 2022 r. Przygotowawcze prace analityczne nad nową strategią antykorupcyjną na okres po 2022 r.⁵⁷ już się rozpoczęły, a wiosną 2022 r. nastąpi ich przyspieszenie, aby uwzględnić nowe priorytety przyszłego rządu oraz działania związane z międzynarodowymi zobowiązaniami Czech.

Podejmowane są starania na rzecz zwalczania korupcji, przy czym liczba dochodzeń, postępowań i wyroków skazujących utrzymuje się na tym samym poziomie. W 2020 r. czeskie organy ścigania wszczęły 180 dochodzeń związanych z korupcją (w porównaniu z 152 w 2019 r.)⁵⁸, natomiast o popełnienie przestępstw korupcyjnych oskarżono lub podejrzewano⁵⁹ 180 osób (w porównaniu z 190 osobami w 2019 r.)⁶⁰. Ogółem w 2020 r.

⁴⁹ Transparency International (2021), wskaźnik postrzegania korupcji w 2020 r., s. 2–3. Kategoryzacja poziomu postrzeganej korupcji przedstawia się w następujący sposób: niski (postrzeganie korupcji w sektorze publicznym przez ekspertów i pracowników na stanowiskach kierowniczych w przedsiębiorstwach z wynikiem powyżej 79), stosunkowo niski (wynik 79–60), stosunkowo wysoki (59–50), wysoki (wynik poniżej 50).

⁵⁰ W 2015 r. osiągnięto wynik 56, natomiast w 2020 r. – 54. Wynik znacząco wzrasta/maleje, jeżeli zmienia się o więcej niż pięć punktów; poprawia się/pogarsza się (zmiany o 4–5 punktów); jest stosunkowo stabilny (zmiany o 1–3 punkty) w ciągu ostatnich pięciu lat.

⁵¹ Dane Eurobarometru dotyczące postrzegania korupcji przez obywateli i przedsiębiorstwa oraz doświadczeń z nią związanych, przedstawione w ubiegłym roku, są aktualizowane co dwa lata. Najnowszy zbiór danych zawierają specjalne badanie Eurobarometr 502 (2020 r.) i badanie Eurobarometr Flash 482 (2019 r.).

⁵² Rozporządzenie nr 1273. Plan jest dostępny w rządowym portalu antykorupcyjnym i jest on monitorowany przez rządową Radę Antykorupcyjną.

⁵³ Strategia antykorupcyjna Czech, której podstawą jest rządowy dokument programowy z 2018 r., jest dostępna na rządowym portalu antykorupcyjnym.

⁵⁴ Sprawozdanie na temat praworządności z 2020 r., rozdział dotyczący sytuacji w zakresie praworządności w Czechach, s. 7.

⁵⁵ Obszary priorytetowe obejmują: (i) skuteczność i niezależność rządu; (ii) przejrzystość i otwarty dostęp do informacji; (iii) efektywne zarządzanie własnością państwową oraz (iv) rozwój społeczeństwa obywatelskiego.

⁵⁶ Informacje otrzymane od Ministerstwa Sprawiedliwości w kontekście wizyty w Czechach.

⁵⁷ Informacje otrzymane od Ministerstwa Sprawiedliwości w kontekście wizyty w Czechach.

⁵⁸ Informacje przekazane przez Czechy na potrzeby sprawozdania na temat praworządności z 2021 r., s. 19–20.

⁵⁹ § 160 i § 179b ust. 3 kodeksu postępowania karnego.

⁶⁰ Informacje przekazane przez Czechy na potrzeby sprawozdania na temat praworządności z 2021 r., dodatek I.

przed sądem postawiono 169 osób (w porównaniu z 125 w 2019 r.)⁶¹, natomiast za korupcję skazano 111 osób (w porównaniu z 96 osobami w 2019 r.). W ubiegłym roku miały miejsce 23 uniewinnienia w sprawach o korupcję (w porównaniu z 30 w poprzednim roku). W ostatnich latach głośne sprawy, w których oskarżenie wносиła i popierała w większości prokuratura wyższa, dotyczyły przede wszystkim przestępstw związanych z zamówieniami publicznymi i konkurencją (w tym korupcji i działalności przestępczej urzędników) oraz oszustw podatkowych na dużą skalę⁶². W czeskim kodeksie karnym nie wyróżnia się odrębnego przestępstwa przekupstwa zagranicznych funkcjonariuszy publicznych, chociaż wchodzi ono w zakres ogólnego przestępstwa korupcyjnego⁶³. OECD odnotowała obawy co do niskiego poziomu egzekwowania przepisów mających na celu zwalczanie przekupstwa zagranicznych funkcjonariuszy publicznych pomimo zorientowanego na wywóz charakteru czeskiej gospodarki oraz wywozu w sektorach wysokiego ryzyka, które są podatne na łapownictwo⁶⁴. Wdrożone dotychczas środki, w tym zwiększenie liczby wyspecjalizowanych pracowników oraz poprawa zdolności w zakresie analizy danych, nie przyczyniły się do wykrywania przypadków przekupstwa zagranicznych funkcjonariuszy publicznych i prowadzenia postępowań przygotowawczych w ich sprawie. W związku z tym istnieje potrzeba znalezienia sposobów zapewniających priorytetowe traktowanie wykrywania przekupstwa zagranicznych funkcjonariuszy publicznych, prowadzenia postępowań przygotowawczych w jego sprawie i jego ścigania. Jednym z potencjalnych rozwiązań zmierzających do poprawy egzekwowania przepisów, mogłoby być wprowadzenie odrębnego przestępstwa przekupstwa zagranicznych funkcjonariuszy publicznych, dekretu lub wewnętrznej dyrektywy określających poziom priorytetowego traktowania przekupstwa zagranicznych funkcjonariuszy publicznych⁶⁵.

W wyniku dochodzeń i audytów pojawiły się obawy dotyczące pewnych przypadków korupcji na wysokim szczeblu związanych z wykorzystaniem funduszy UE oraz konfliktów interesów. W sprawozdaniu z audytu wydatkowania 17 dotacji UE przyznanych czeskiemu przedsiębiorstwu, wydanym przez Komisję Europejską w dniu 23 kwietnia 2021 r., stwierdzono nieprawidłowości oraz konflikt interesów i zalecono odzyskanie około 11 mln EUR w związku z nieprzestrzeganiem przepisów rozporządzenia finansowego UE

⁶¹ Obejmuje to: akty oskarżenia, wnioski o nałożenie kary oraz porozumienia w przedmiocie winy i kary.

⁶² Informacje przekazane przez Czechy na potrzeby sprawozdania na temat praworządności z 2021 r., s. 18, w odniesieniu do operacji „Podatkowa Kobra” („Daňová Kobra”).

⁶³ Jak wynika z informacji przekazanych przez Czechy na potrzeby sprawozdania na temat praworządności z 2021 r., s. 17, przestępstwo przekupstwa zagranicznych funkcjonariuszy publicznych może być karane w ramach ogólnego przestępstwa korupcji.

⁶⁴ Do sektorów wysokiego ryzyka należą maszyny i materiały obronne, w tym broń wywożona do miejsc przeznaczenia wysokiego ryzyka, zob. OECD, „Implementing the OECD Anti-Bribery Convention, Phase 4 Two-Year Follow-Up Report: Czechia” (2019) [„Dwuletnie sprawozdanie uzupełniające z 2. etapu wdrażania Konwencji OECD o zwalczaniu przekupstwa zagranicznych funkcjonariuszy publicznych w międzynarodowych transakcjach handlowych: Czechy”], s. 4. W latach 2016–2019 Czechy wszczęły jedno dochodzenie, wszczęły postępowanie w jednej sprawie i nie zakończyły żadnej sprawy, zgodnie z Transparency International, „Exporting Corruption” (2020), s. 52.

⁶⁵ Por. OECD, „Implementing the OECD Anti-Bribery Convention, Phase 4 two-year follow-up report: Czech Republic” (2019) [„Dwuletnie sprawozdanie uzupełniające z 2. etapu wdrażania Konwencji OECD o zwalczaniu przekupstwa zagranicznych funkcjonariuszy publicznych w międzynarodowych transakcjach handlowych: Czechy”], w którym stwierdza się, że „[n]ie wskazuje na to, że przekupstwo zagranicznych funkcjonariuszy publicznych stało się priorytetem. [...] Republika Czeska planuje rozbudowę Departamentu Analiz o 15 stanowisk w latach 2021–2025, ale nie wiadomo jeszcze, czy część z nich zostanie przydzielona na prowadzenie dochodzeń w sprawie przekupstwa zagranicznych funkcjonariuszy publicznych”.

z 2012 r. oraz naruszeniem czeskiej ustawy o konflikcie interesów⁶⁶. Ostatnio sprawę tę przekazano do Prokuratury Europejskiej i została ona przez nią przyjęta. Zasadniczo zgodnie z czeską ustawą o konflikcie interesów zakazane są dotacje dla przedsiębiorstw komercyjnych, w których urzędnik publiczny posiada co najmniej 25 % udziałów. Wprowadzono strategię zwalczania nadużyć finansowych i korupcji w ramach funduszy UE na lata 2014–2020⁶⁷, w której określono podstawowe przepisy ramowe wraz z wytycznymi proceduralnymi dla instytucji zarządzających. Obawy wzbudziły jednak niektóre przypadki zarządzania funduszami UE i ich dystrybucji, w tym w ramach dochodzeń związanych z nadużyciami finansowymi prowadzonych przez Europejski Urząd ds. Zwalczania Nadużyć Finansowych (OLAF) i powiązanych z nimi dochodzeń na szczeblu krajowym, które niedawno zakończyły się zaleceniem wniesienia aktu oskarżenia w sprawie na wysokim szczeblu⁶⁸.

W praktyce współpraca między właściwymi instytucjami w dziedzinie zwalczania korupcji w Czechach funkcjonuje dobrze i planuje się dalszą specjalizację oraz rozwój technologii informatycznych w policji. Współpraca między prokuraturą, policją i jednostką analityki finansowej okazała się ścisła i skuteczna w przypadku operacji na dużą skalę⁶⁹. Według policji i prokuratury zasoby⁷⁰ oraz poziom specjalizacji śledczych i prokuratorów, jak również ich dostęp do istotnych informacji są wystarczające do tego, aby mogli oni wykonywać swoje zadania w zakresie zwalczania korupcji. W ramach prezydium policji, które w hierarchii zajmuje wyższe miejsce niż Krajowa Agencja ds. Przestępczości Zorganizowanej, działa centralna jednostka analityczna zapewniająca wytyczne oraz pomoc przy analizie spraw dla całej policji. Aby skutecznie zaspokajać potrzeby policji i budować bardziej strategiczne poziomy danych wywiadowczych, nadal potrzebny byłby wyższy poziom specjalizacji personelu w zakresie analityki, a także dodatkowe narzędzia i funkcje informatyczne⁷¹. Oczekuje się, że dokument koncepcyjny z 2019 r. dla służb

⁶⁶ Komisja Europejska, końcowe sprawozdanie z audytu, audyt nr REGC414CZ0133, REGIO/C4/AUD(2019), https://ec.europa.eu/regional_policy/en/information/publications/reports/2021/final-report-on-the-audit-of-the-functioning-of-the-management-and-control-systems-in-place-to-avoid-conflict-of-interest-in-czechia; zob. również Parlament Europejski, „Report on the fact-finding mission of the Budgetary Control Committee to the Czech Republic” [„Sprawozdanie z misji informacyjnej Komisji Kontroli Budżetowej w Republice Czeskiej”], 26–28 lutego 2020 r. Zob. również Najwyższa Izba Kontroli, „EU Report 2020 – Report on the EU Financial Management in Czechia” [„Sprawozdanie unijne za 2020 r. – Sprawozdanie z zarządzania finansami UE w Czechach”] (2020), s. 20–21; sprawozdanie na temat praworządności z 2020 r., rozdział dotyczący sytuacji w zakresie praworządności w Czechach, s. 8.

⁶⁷ Informacje przekazane przez Czechy na potrzeby sprawozdania na temat praworządności z 2021 r., s. 15.

⁶⁸ W maju policja zakończyła trwające sześć lat postępowanie przygotowawcze w sprawie nielegalnego przejęcia unijnych dotacji, zalecając wniesienie aktu oskarżenia, zob.: „Česká justice”, 14 maja 2021 r. – „Śledczy prowadzący sprawę Stork Nest odchodzi z pracy. Zakończył postępowanie i zaproponował skierowanie sprawy do sądu”.

⁶⁹ Informacje otrzymane od policji i prokuratury w kontekście wizyty w Czechach, w tym również od jednostki analityki finansowej oraz organów podatkowych i celnych, w szczególności w odniesieniu do operacji „Podatkowa Kobra”. Współpracę działającą w ramach policji Krajowej Agencji ds. Przestępczości Zorganizowanej z administracją finansową i celną, a także współpracę z prokuraturą określają kodeks postępowania karnego nr 141/1961 Zb.U., ustawa o policji Republiki Czeskiej nr 273/2008 Zb.U. oraz ustawa o prokuraturze nr 283/1993 Zb.U.

⁷⁰ Zasoby ludzkie przydzielone prokuraturze odpowiedzialnej za ściganie korupcji obejmują 303 prokuratorów wyspecjalizowanych w dziedzinie korupcji, w tym 21 prokuratorów w Prokuraturze Generalnej, 47 – w prokuraturach wyższych, 65 – w prokuraturach regionalnych i 170 – w prokuraturach powiatowych.

⁷¹ Informacje otrzymane od Ministerstwa Spraw Wewnętrznych/Ministerstwa Finansów (Urząd Analiz Finansowych)/Krajowej Agencji ds. Przestępczości Zorganizowanej czeskiej policji w kontekście wizyty w Czechach.

dochodzeniowych, w którym wzywa się do wprowadzenia tych usprawnień, zostanie wdrożony, a następnie poddany przeglądowi w 2022 r.⁷²

Ustawa o lobbingu mająca na celu zwiększenie przejrzystości procesu legislacyjnego w Czechach oczekuje na uchwalenie od czasu ostatniego okresu sprawozdawczego.

Sporne obszary, które nadal są przedmiotem dyskusji, dotyczą wyjątków od definicji lobbystów⁷³. Wspomniana ustawa⁷⁴ przewiduje utworzenie publicznie dostępnego rejestru lobbystów i urzędników publicznych, wobec których prowadzono lobbuing, wprowadzenie obowiązku ujawniania przez lobbystów oraz urzędników publicznych, wobec których prowadzono lobbuing, kontaktów lobbuingowych, a także wprowadzenie „śladu legislacyjnego” w celu ujawnienia osób, które starały się wpłynąć na dany wniosek ustawodawczy⁷⁵. Rejestr ten powinien prowadzić Urząd Nadzoru nad Finansami Partii i Ruchów Politycznych. Nieujawnienie mogłoby skutkować nałożeniem grzywny w wysokości około 3 860 EUR (100 000 CZK). Ustawa o lobbingu⁷⁶ obejmowałaby również bardziej rygorystyczne przepisy dotyczące oświadczeń o darowiznach. Próg dla darowizn wymagających zgłoszenia w istniejącym już centralnym Rejestrze Konfliktów Interesów zostałby obniżony z około 400 EUR (10 000 CZK) do około 200 EUR (5 000 CZK).

Podjęto wstępne starania w celu wzmocnienia zasad uczciwości zawodowej obowiązujących członków Izby Poselskiej.

Nie istnieje jeszcze specjalny kodeks etyki dla członków Izby Poselskiej, jak ma to miejsce w przypadku urzędników służby cywilnej centralnej administracji publicznej⁷⁷. Proponowana nowelizacja ustawy o regulaminie Izby Poselskiej, która umożliwiłaby tej Izbie przyjęcie kodeksu postępowania, nie uzyskała wystarczającego poparcia politycznego⁷⁸. Niektóre partie polityczne ustanowiły kodeksy etyki dla swoich członków⁷⁹. W szczególności jeżeli chodzi o darowizny dla członków parlamentu, obawy wzbudza nadal brak odpowiednich ram obejmujących również inne

⁷² Informacje otrzymane od Ministerstwa Spraw Wewnętrznych/Ministerstwa Finansów (Urząd Analiz Finansowych)/Krajowej Agencji ds. Przestępczości Zorganizowanej czeskiej policji w kontekście wizyty w Czechach.

⁷³ Po pierwszym czytaniu w Izbie Poselskiej w grudniu 2020 r. w lutym 2021 r. odbyło się wysłuchanie w Komisji Spraw Konstytucyjnych i Prawnych, a kolejne debaty zaplanowano w programie izby niższej na maj i czerwiec 2021 r. Informacje przekazane przez Czechy na potrzeby sprawozdania na temat praworządności z 2021 r., s. 12. Jak wynika z przeprowadzonego w 2021 r. badania opinii publicznej, dwie trzecie respondentów z Czech stwierdziło, że zaostrzone przepisy dotyczące działalności lobbuingowej przyczyniłyby się do bardziej pozytywnego postrzegania przez nich polityki, zob. „Rekonstrukce státu” (3 marca 2021 r.), „Czesi uważają, że lobbuing ma duży wpływ na brzmienie ustaw, ale postrzegają go głównie jako narzędzie dla »ojców chrzestnych«”.

⁷⁴ Ustawa o lobbingu obejmuje dwa odrębne, lecz powiązane ze sobą projekty: projekt ustawy o lobbingu (dokument Izby Poselskiej nr 565) oraz projekt ustawy o zmianie niektórych ustaw w związku z uchwaleniem ustawy o lobbingu (dokument Izby Poselskiej nr 566).

⁷⁵ Sprawozdanie na temat praworządności z 2020 r., rozdział dotyczący sytuacji w zakresie praworządności w Czechach, s. 9.

⁷⁶ Projekt ustawy o zmianie niektórych ustaw w związku z uchwaleniem ustawy o lobbingu (dokument Izby Poselskiej nr 566).

⁷⁷ Przewodniczący Izby Poselskiej przedłożył projekt kodeksu etyki (dokument Izby Poselskiej nr 7067). Debata odroczone ze względu na niewielką liczbę obecnych posłów wynikającą z ograniczeń nałożonych w związku z pandemią COVID-19. Wznowienie debaty plenarnej powinno nastąpić po zniesieniu ograniczeń.

⁷⁸ Informacje otrzymane od Ministerstwa Sprawiedliwości w kontekście wizyty w Czechach. Oczekuje się, że projekt ten zostanie przyjęty w drodze uchwały Izby Poselskiej, ale nie ustalono jeszcze orientacyjnego harmonogramu.

⁷⁹ GRECO Fourth Evaluation Round – Interim Compliance Report [Czwarta runda oceny GRECO – wstępny raport zgodności] (marzec 2020 r.), s. 4.

świadczenia, takie jak korzyści rzeczowe i usługi, oraz praktycznych wytycznych dla parlamentarzystów⁸⁰.

W następstwie orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego w 2020 r. rząd postanowił nie obejmować dochodu małżonka obowiązkiem ujawniania informacji majątkowych. Członkowie parlamentu mają obowiązek w pewnym zakresie ujawniać majątek małżonka w swoich oświadczeniach o stanie majątkowym⁸¹, na przykład w przypadku nieruchomości stanowiącej współwłasność członka parlamentu i jego małżonka. Dochód małżonka pozostaje zwolniony z obowiązku ujawniania informacji majątkowych, podobnie jak majątek pozostających na utrzymaniu członków rodziny⁸². W następstwie orzeczenia wydanego przez Trybunał Konstytucyjny⁸³ rząd postanowił nie wprowadzać dalszych zmian w przepisach dotyczących oświadczeń o stanie majątkowym w tym zakresie⁸⁴.

Przepisy dotyczące darowizn z przeznaczeniem na finansowanie partii politycznych są ogólnie odpowiednie, ale w praktyce nadal występują problemy⁸⁵. W ustawie o partiach politycznych i ruchach politycznych⁸⁶ określono maksymalny limit w wysokości około 120 000 EUR (3 000 000 CZK) dla każdego indywidualnego darczyńcy. Wszystkie darowizny w kwocie przekraczającej około 40 EUR (1 000 CZK) należy udokumentować. Darowizny od obcokrajowców lub zagranicznych podmiotów publicznych są niedozwolone. Darowizny otrzymane w okresach wyborczych należy opublikować w internecie na co najmniej 3 dni przed wyborami⁸⁷. Niedopełnienie tego obowiązku jest zagrożone karą grzywny w wysokości około 4 000–80 000 EUR (100 000–2 000 000 CZK). Odpowiedzialnym organem nadzorczym jest Urząd Nadzoru nad Finansami Partii Politycznych i Ruchów Politycznych⁸⁸. Nadal występują niedociągnięcia strukturalne, ponieważ te same przepisy dotyczące maksymalnych limitów darowizny od indywidualnego darczyńcy nie mają zastosowania do wyborów prezydenckich⁸⁹ ani do darowizn od organizacji nienastawionych na zysk⁹⁰. Występują również przeszkody utrudniające monitorowanie darowizn od sieci

⁸⁰ Por. ustawa o konflikcie interesów. GRECO Fourth Evaluation Round – Interim Compliance Report [Czwarta runda oceny GRECO – wstępny raport zgodności] (marzec 2020 r.), s. 4.

⁸¹ Por. również GRECO Fourth Evaluation Round – Interim Compliance Report [Czwarta runda oceny GRECO – wstępny raport zgodności], s. 5.

⁸² Art. 11 ust. 2 lit. a) ustawy o konflikcie interesów.

⁸³ Trybunał Konstytucyjny orzekł zgodność ustawy nr 159/2006 Zb.U., ustawa o konflikcie interesów, z konstytucją (akta nr Pl. US 4/17 z 11 lutego 2020 r.).

⁸⁴ Informacje otrzymane od rządowej Rady Antykorupcyjnej w kontekście wizyty w Czechach.

⁸⁵ Informacje otrzymane od różnych zainteresowanych stron w kontekście wizyty w Czechach.

⁸⁶ Ustawa nr 424/1991 Zb.U. o zrzeszaniu się w partie polityczne i ruchy polityczne.

⁸⁷ Z podaniem kwoty oraz nazwiska, daty urodzenia i miejsca zamieszkania darczyńcy. Wszystkie darowizny należy wymienić w sprawozdaniu z finansowania kampanii wyborczej, które kandydaci mają obowiązek opublikować nie później niż 90 dni po wyborach.

⁸⁸ Urząd jest odpowiedzialny za dokonywanie przeglądu rocznych sprawozdań finansowych partii politycznych, przeprowadzanie kontroli zarządzania partiami politycznymi oraz nadzorowanie finansowania kampanii wyborczych.

⁸⁹ Wynika to z faktu, że kandydaci nie są partiami politycznymi ani ruchami politycznymi. Zob. ustawa nr 275/2012 Zb.U. o wyborze Prezydenta Republiki.

⁹⁰ Przepisy mające zastosowanie do takich podmiotów można znaleźć w ustawie nr 247/1995 Zb.U. o wyborach do Parlamentu Republiki Czeskiej i o zmianie i uzupełnieniu niektórych innych ustaw, a także w ustawie nr 275/2012 Zb.U. o wyborze Prezydenta Republiki.

przedsiębiorstw obejmujących wiele osób prawnych⁹¹. Rząd zamierza przeprowadzić bardziej szczegółową analizę, aby dokładniej określić luki prawne i trudności praktyczne⁹².

Dotychczas nie wprowadzono zmian konstytucji mających na celu wzmocnienie pozycji Najwyższej Izby Kontroli. Projekt ustawy zmieniającej ustawę o Najwyższej Izbie Kontroli⁹³ oznaczałby wprowadzenie zmian w konstytucji⁹⁴. Ustawą tą zostałyby rozszerzony mandat Najwyższej Izby Kontroli, dzięki czemu mogłaby ona kontrolować również wydatki publiczne władz lokalnych, zakładów ubezpieczeń zdrowotnych i przedsiębiorstw państwowych (tj. przedsiębiorstw z większościowym udziałem Skarbu Państwa lub samorządu terytorialnego lub przez nie kontrolowanych). Przyjęcie projektu ustawy opóźnia się⁹⁵, mimo że był to priorytet rządu określony w rządowym dokumencie programowym.

Parlamentowi przedstawiono prace przygotowawcze w zakresie ochrony sygnalistów. W dniu 25 stycznia 2021 r. rząd zatwierdził projekt ustawy o ochronie sygnalistów oraz towarzyszące mu przepisy zmieniające⁹⁶. Obecnie oba te akty oczekują na drugie czytanie w Izbie Poselskiej⁹⁷ i są aktualnie omawiane w jej odpowiednich komisjach⁹⁸. Projekt ustawy przewiduje ustanowienie wewnętrznych systemów zgłaszania oraz zgłaszanie w Ministerstwie Sprawiedliwości, aby sygnaliści mogli informować o potencjalnych nadużyciach.

Zarządzanie przedsiębiorstwami państwowymi jest uregulowane, ale w praktyce nadal występują problemy. W praktyce nie zapewniono jeszcze systematycznego zapobiegania nominacjom o charakterze politycznym w przedsiębiorstwach państwowych⁹⁹. W 2020 r. rząd zatwierdził strategię polityki własności państwowej¹⁰⁰ opartą na Wytycznych OECD dotyczących nadzoru korporacyjnego w przedsiębiorstwach publicznych z 2015 r. Strategia ta ma na celu zapewnienie, aby Skarb Państwa wykonywał swoje prawa własności w przedsiębiorstwach państwowych w sposób przejrzysty i skuteczny.

⁹¹ Informacje przekazane przez Czechy na potrzeby sprawozdania na temat praworządności z 2021 r. dotyczące finansowania partii politycznych, s. 1.

⁹² Tamże.

⁹³ Ustawa nr 166/1993 Zb.U.

⁹⁴ Sprawozdanie na temat praworządności z 2020 r., rozdział dotyczący sytuacji w zakresie praworządności w Czechach, s. 9.

⁹⁵ W 2020 r. w Izbie Poselskiej nadal trwało trzecie czytanie projektu ustawy i oczekuje się na uchwalenie przez Senat odnośnej zmiany konstytucji.

⁹⁶ Początkowo prace nad ustawą o ochronie sygnalistów wstrzymano do czasu przyjęcia unijnej dyrektywy w tej samej sprawie, zob. również sprawozdanie na temat praworządności z 2020 r., rozdział dotyczący sytuacji w zakresie praworządności w Czechach, s. 9.

⁹⁷ Projekt ustawy zapewniłby ochronę dokonywanych przez sygnalistów zgłoszeń dotyczących naruszeń prawa Unii, przestępstw krajowych oraz przestępstw administracyjnych. Proces legislacyjny można śledzić na stronie internetowej parlamentu. Informacje przekazane przez Czechy na potrzeby sprawozdania na temat praworządności z 2021 r., s. 14.

⁹⁸ Komisja Administracji Publicznej i Rozwoju Regionalnego oraz Komisji Spraw Konstytucyjnych i Prawnych.

⁹⁹ Informacje otrzymane w kontekście wizyty w Czechach. Ustawa o powoływaniu członków organów zarządczych i nadzorczych podmiotów prawnych z udziałem Skarbu Państwa (ustawa o powoływaniu członków), ustawa nr 353/2019 Zb.U., weszła w życie w styczniu 2020 r., aby zapobiec nominacjom o charakterze politycznym. Aby uzyskać więcej informacji, zob. również europejski semestr, przedstawiony przez Czechy program konwergencji na 2020 r. (kwiecień 2020 r.), s. 35.

¹⁰⁰ Rozporządzenie Rady Ministrów nr 115/2020.

Pandemia COVID-19 spowodowała spowolnienie reform antykorupcyjnych w konkretnych obszarach. Większość środków antykorupcyjnych, w szczególności w sektorze opieki zdrowotnej, których wprowadzenie planowano na 2020 r., została odłożona w czasie¹⁰¹. W nowym planie antykorupcyjnym na lata 2021–2022 przewidziano ukierunkowane środki dotyczące zamówień publicznych, w tym specjalne oznaczenie zamówień publicznych związanych z COVID-19 w rejestrze zamówień¹⁰² oraz opracowanie metodyki udzielania zamówień publicznych w czasie stanu wyjątkowego lub podobnych sytuacji kryzysowych¹⁰³. Ogólnie uważa się, że rejestr ma pozytywny wpływ na zapobieganie korupcji, ponieważ zwiększa przejrzystość i możliwości sprawowania nadzoru publicznego.

III. PLURALIZM MEDIÓW I WOLNOŚĆ MEDIÓW

W Karcie praw podstawowych i podstawowych wolności transponowanej do czeskiej ustawy konstytucyjnej zagwarantowano wolność wypowiedzi i prawo do informacji oraz wyraźnie zakazano cenzury. W ustawie o radiofonii i telewizji wyraźnie określono kompetencje czeskiego organu regulacyjnego ds. mediów. W ustawie o wolnym dostępie do informacji zagwarantowano dostęp do informacji będących w posiadaniu organów publicznych¹⁰⁴.

Reforma mająca na celu dalsze wzmocnienie niezależności Rady Radiofonii i Telewizji jest jeszcze w toku¹⁰⁵. W ustawie o radiofonii i telewizji określono Radę mianem „niezależnego organu administracji” składającego się z 13 członków oraz określono jej obowiązki i zobowiązania, a ponadto określono w niej kryteria kwalifikowalności, kryteria wykluczające oraz procedury powoływania członków Rady i jej prezesa¹⁰⁶. W przypadku wielokrotnego i poważnego naruszenia przez Radę obowiązków określonych w ustawie lub wielokrotnego niezatwierdzenia obowiązkowego rocznego sprawozdania Rady z powodu poważnych uchybień Izba Poselska może zwrócić się do Prezesa Rady Ministrów o odwołanie całej Rady. Reforma¹⁰⁷, przedstawiona w sierpniu 2020 r.¹⁰⁸, obejmowałaby eliminację roli Prezesa Rady Ministrów w procedurze powoływania członków, a jednocześnie ograniczenie uprawnień Izby Poselskiej tak, aby we wspomnianych powyżej przypadkach mogła ona jedynie proponować odwołanie poszczególnych członków, dzięki

¹⁰¹ Informacje przekazane przez Czechy na potrzeby sprawozdania na temat praworządności z 2021 r., s. 15. W analizie ryzyka korupcji w sektorze opieki zdrowotnej, którą rząd przeprowadził w 2019 r., podkreślono ryzyko korupcji we wszystkich obszarach sektora opieki zdrowotnej, począwszy od korupcji, której dopuszczają się pacjenci i świadczeniodawcy, a skończywszy na korupcji w instytucjach rządowych na szczeblu centralnym; dostępna na stronie internetowej <https://www.mzcr.cz/wp-content/uploads/2020/08/Sektorov%C3%A1-anal%C3%BDza-korupce-ve-zdravotnictv%C3%AD.pdf>.

W związku z tą analizą Ministerstwo Zdrowia miało zamiar wprowadzić szczególne środki zaradcze i wystąpić z inicjatywą ustawodawczą w celu zoptymalizowania funkcjonowania publicznych zakładów ubezpieczeń.

¹⁰² Sprawozdanie na temat praworządności z 2020 r., rozdział dotyczący sytuacji w zakresie praworządności w Czechach, s. 9.

¹⁰³ Informacje przekazane przez Czechy na potrzeby sprawozdania na temat praworządności z 2021 r., s. 16.

¹⁰⁴ Czechy utrzymały swoje 40. miejsce w światowym rankingu wolności prasy Reporterów bez Granic na 2021 r., co plasuje je na 19. miejscu w UE.

¹⁰⁵ Stanowi ona element prowadzonej przez Republikę Czeską transpozycji dyrektywy 2018/1808 o audiowizualnych usługach medialnych.

¹⁰⁶ Więcej informacji można znaleźć w sprawozdaniu na temat praworządności z 2020 r., rozdział dotyczący sytuacji w zakresie praworządności w Czechach, s. 10.

¹⁰⁷ Tamże.

¹⁰⁸ Projekt ustawy zmieniającej ustawę o radiofonii i telewizji i transponującej dyrektywę 2018/1808 został opublikowany przez rząd w sierpniu 2020 r. i przesłany do parlamentu do dalszego omówienia. W czasie publikacji niniejszego sprawozdania nie zaszły żadne inne zmiany w tym zakresie.

czemu Rada jako organ byłaby bardziej niezależna. Zmiana obejmowałaby również wprowadzenie wymogu, zgodnie z którym parlament musiałby każdorazowo przedstawiać uzasadnienie odwołania. Taka zmiana służyłaby osiągnięciu celów dotyczących niezależności, określonych w zmienionej dyrektywie o audiowizualnych usługach medialnych.

Kompetencje Rady Radiofonii i Telewizji są jasno określone w przepisach i skutecznie stosowane w praktyce. Organ regulacyjny spodziewa się, że proponowane zmiany w ustawie o radiofonii i telewizji (zob. powyżej) nie będą miały znacznego wpływu na prace Rady, a ponadto oczekuje się jedynie nieznacznej konsolidacji personelu w ramach zasobów Rady. W czeskiej ustawie o radiofonii i telewizji przewidziano funkcjonowanie organów samoregulacyjnych uznanych przez Radę. Takie organy mogą przedstawiać opinie w postępowaniach związanych z obszarami ich kompetencji. W wyżej wymienionym projekcie ustawy przewidziano zwiększenie zakresu samoregulacji. Pojawiły się obawy dotyczące procedury powoływania oraz niezależności członków oddzielnej rady nadzorczej czeskiej telewizji¹⁰⁹.

Czechy przyjęły przepisy regulujące kwestię przejrzystości własności rzeczywistej, w tym również własności mediów. W ustawie nr 37/2021 Zb.U. z dnia 5 stycznia 2021 r. transponującej piątą unijną dyrektywę w sprawie przeciwdziałania praniu pieniędzy ustanowiono dwupoziomowy system dostępu do takich informacji. W ustawie tej zagwarantowano publiczny dostęp – za pośrednictwem rejestru prowadzonego przez Ministerstwo Sprawiedliwości – do ograniczonej ilości informacji na temat własności oraz ustanowiono mechanizmy umożliwiające niektórym organom nakładanie sankcji za brak wymaganych danych. W monitorze pluralizmu mediów (MPM) z 2021 r. system ten uznano jednak za obszar wysokiego ryzyka, gdyż w praktyce w jego ramach przedsiębiorstwa medialne nie są zobowiązane do podawania do wiadomości ogółu społeczeństwa pełnych informacji na temat struktury właścicielskiej¹¹⁰. Koncentrację mediów informacyjnych w Czechach uznaje się za wysoką, w szczególności ze względu na wysoką koncentrację w poszczególnych podsektorach mediów¹¹¹.

Czechy nie przyjęły żadnych przepisów regulujących przydzielanie reklam państwowych. W Czechach nie przewidziano przepisów szczególnych dotyczących przydzielania reklam państwowych, które wykraczałyby poza ogólne wymogi dotyczące reklam określone w ustawie o zamówieniach publicznych, przewidujące, że każdą umowę dotyczącą reklam państwowych opiewającą na kwotę powyżej 2 000 EUR (50 000 CZK)

¹⁰⁹ Dotyczy to niedawnych działań rady nadzorczej czeskiej telewizji i powołania czterech nowych członków (z piętnastu) przez Izbę Poselską. Europejska Unia Nadawców (9 kwietnia 2021 r.), „Public service media in the Czech Republic under threat” [Media publiczne w Republice Czeskiej zagrożone]; Międzynarodowy Instytut Prasowy (1 kwietnia 2021 r.), „Concerns over increasing meddling in independence of Czech public broadcaster” [Obawy dotyczące wzrostu ingerencji w niezależność czeskiego nadawcy publicznego]; Public Media Alliance (9 kwietnia 2021 r.), „The threat facing Czech TV” [„Zagrożenia stojące przed czeską telewizją”]; Monitor pluralizmu mediów z 2021 r., Republika Czeska, s. 12.

¹¹⁰ Monitor pluralizmu mediów z 2021 r., Republika Czeska, s. 10.

¹¹¹ Na czeskim rynku medialnym dominuje kilka domów mediowych, których działalność obejmuje sektor prasy drukowanej, sektor nadawczy, a także sektor internetowy. Poziom koncentracji jest szczególnie uderzający na (znajdującym się w najtrudniejszej sytuacji ekonomicznej) regionalnym rynku medialnym, na którym segment regionalnej prasy codziennej w praktyce został zmonopolizowany. Zob. monitor pluralizmu mediów z 2021 r., Republika Czeska, s. 10.

należy opublikować w rejestrze publicznym¹¹². W MPM 2021 wskazano, że w wyniku monitorowania wydatków na reklamy poniesionych przez czeskie ministerstwa w latach 2010–2018, prowadzonego przez czeski Ośrodek Dziennikarstwa Śledczego¹¹³, ujawniono, że poszczególne ministerstwa w różny sposób rozdzielają wydatki na reklamy między poszczególne media. W MPM 2021 wskazano, że świadczy to o faworyzacji i ogólnym braku przejrzystości¹¹⁴.

Dostęp do informacji jest zagwarantowany na mocy przepisów, ale w praktyce występują przeszkody. Nie wprowadzono żadnych zmian w ustawie o wolnym dostępie do informacji gwarantującej dostęp do informacji będących w posiadaniu organów publicznych¹¹⁵. W MPM 2021 wskazano, że niektóre organy publiczne wielokrotnie próbowały ingerować w obieg informacji w czasie pandemii COVID-19. W sprawozdaniu zwrócono uwagę na fakt, że Instytut Informacji i Statystyk dotyczących Zdrowia odmówił publikacji szczegółowych danych dotyczących rozprzestrzeniania się zakażeń COVID-19¹¹⁶.

Chociaż uważa się, że dziennikarzom nie grozi naruszenie nietykalności fizycznej, nierzadko są oni nękani i pojawiają się pod ich adresem obelgi oraz groźby w internecie¹¹⁷. Zarówno w MPM 2021, jak i w światowym rankingu wolności prasy prowadzonym przez Reporterów bez Granic wskazano, że przedstawiciele tego zawodu stale spotykają się z atakami słownymi ze strony niektórych partii politycznych i wysokiej rangi urzędników publicznych¹¹⁸. W roku 2020 na platformie Rady Europy propagującej ochronę dziennikarstwa i bezpieczeństwo dziennikarzy nie opublikowano żadnych wpisów dotyczących Czech. W 2021 r. na tej platformie opublikowano jeden wpis dotyczący wyżej wskazanej kwestii odnoszący się do Rady Telewizji Czeskiej. Nie przyjęto żadnego programu wsparcia dla mediów w celu przeciwdziałania skutkom pandemii COVID-19. Z MPM 2021 wynika, że sektor prasy drukowanej poważnie ucierpiał w czasie pandemii COVID-19¹¹⁹.

IV. INNE KWESTIE INSTYTUCJONALNE ZWIĄZANE Z MECHANIZMAMI KONTROLI I RÓWNOWAGI

Czechy posiadają system rządów oparty na dwuizbowym parlamencie¹²⁰, przy czym Prezydenta wybiera się w wyborach bezpośrednich. Podmioty uprawnione do składania wniosków ustawodawczych obejmują: członka Izby Poselskiej, grupę członków Izby Poselskiej, Senat, rząd lub organy przedstawicielskie jednostek samorządu terytorialnego wyższego szczebla¹²¹. Trybunał Konstytucyjny może przeprowadzać następczą kontrolę

¹¹² Sprawozdanie na temat praworządności z 2020 r., rozdział dotyczący sytuacji w zakresie praworządności w Czechach, s. 10.

¹¹³ Investigace.cz (13 grudnia 2019 r.), „Reklamy państwowe: kto jeszcze opłaca Parlamentní listy?”, odniesienie w monitorze pluralizmu mediów z 2021 r., Republika Czeska.

¹¹⁴ Monitor pluralizmu mediów z 2021 r., Republika Czeska, s. 13.

¹¹⁵ Sprawozdanie na temat praworządności z 2020 r., rozdział dotyczący sytuacji w zakresie praworządności w Czechach, s. 10.

¹¹⁶ Monitor pluralizmu mediów z 2021 r., Republika Czeska, s. 8.

¹¹⁷ Sprawozdanie na temat praworządności z 2020 r., rozdział dotyczący sytuacji w zakresie praworządności w Czechach, s. 12.

¹¹⁸ Monitor pluralizmu mediów z 2021 r., Republika Czeska, s. 9.

¹¹⁹ Monitor pluralizmu mediów z 2021 r., Republika Czeska, s. 6.

¹²⁰ Składającym się z izby niższej – Izby Poselskiej (Poslanecká sněmovna) oraz izby wyższej – Senatu (Senát Parlamentu České republiky).

¹²¹ Konstytucja Czech, art. 41.

zgodności z konstytucją. Oprócz systemu wymiaru sprawiedliwości istotną rolę w mechanizmach kontroli i równowagi odgrywają urząd Rzecznika Praw Obywatelskich i społeczeństwo obywatelskie.

W 2020 r. i na początku 2021 r. niemal połowę przepisów przyjęto w drodze skróconej procedury ustawodawczej w trybie pilnym. W okresie od stycznia 2020 r. do połowy lutego 2021 r., sześćdziesiąt aktów spośród 128 przyjętych przez parlament i ogłoszonych w Zbiorze Ustaw przyjęto w drodze procedury ustawodawczej w trybie pilnym w ramach skróconego rozpatrywania¹²², a dodatkowych 12 aktów przyjęto w drodze procedury przyspieszonej, w ramach której akt przyjmuje się w pierwszym czytaniu¹²³. Zainteresowane strony wyraziły obawy, że procedury te były wykorzystywane również do aktów, które nie były związane ze zwalczaniem pandemii COVID-19, oraz skrytykowały wysoki poziom odstępstw od zasad dotyczących konsultacji z zainteresowanymi stronami¹²⁴. Ponadto środki nadzwyczajne przyjęte przez rząd w ramach walki z pandemią COVID-19 spotkały się z krytyką, gdyż nie przedstawiono konkretnego, pełnego i rzetelnego uzasadnienia dla ich wprowadzenia¹²⁵. Obie izby parlamentu przyjęły środki¹²⁶ mające na celu zapobieganie rozprzestrzenianiu się wirusa w ich siedzibach, w tym wprowadzono możliwość proporcjonalnego ograniczenia liczby obecnych członków parlamentu¹²⁷.

Stan nadzwyczajny obowiązywał przez prawie cały rok 2020, a na początku 2021 r. pojawiły się wątpliwości co do jego zgodności z konstytucją. Zgodnie z ustawą konstytucyjną o bezpieczeństwie rząd może ogłosić stan nadzwyczajny¹²⁸ na okres do 30 dni, a jego dalsze przedłużenie jest możliwe wyłącznie za zgodą Izby Poselskiej¹²⁹. Po wprowadzeniu stanu nadzwyczajnego od dnia 12 marca 2020 r. do dnia 17 maja 2020 r.¹³⁰ rząd ogłosił nowy stan nadzwyczajny obowiązujący od dnia 5 października 2020 r. i przedłużał go okresowo za zgodą Izby Poselskiej do dnia 14 lutego 2021 r. W dniu 11 lutego 2021 r. Izba Poselska odmówiła wydania uprzedniej zgody na dalsze przedłużenie stanu nadzwyczajnego. Wówczas rząd ogłosił nowy stan nadzwyczajny obowiązujący przez

¹²² W ramach skróconego rozpatrywania projektu ustawy pierwsze czytanie zostaje pominięte, a Izba Poselska może podjąć decyzję o odwołaniu ogólnej debaty, która ma się odbyć w drugim czytaniu projektu ustawy, a także o ograniczeniu dopuszczalnych wystąpień poszczególnych posłów. Informacje przekazane przez Czechy na potrzeby sprawozdania na temat praworządności z 2020 r., s. 25.

¹²³ Informacje przekazane przez Czechy na potrzeby sprawozdania na temat praworządności z 2020 r., s. 25–26.

¹²⁴ Zob. informacje przekazane przez czeską Izbę Adwokacką na potrzeby sprawozdania na temat praworządności z 2021 r., s. 27; Informacje przekazane przez Transparency International na potrzeby sprawozdania na temat praworządności z 2021 r., s. 6.

¹²⁵ Np. orzeczenie Sądu Grodzkiego w Pradze z dnia 13 listopada 2020 r., nr 18 A 59/2020; informacje przekazane przez czeską Izbę Adwokacką na potrzeby sprawozdania na temat praworządności z 2021 r.; informacje przekazane przez Transparency International Republika Czeska na potrzeby sprawozdania na temat praworządności z 2021 r.; informacje przekazane przez Civil Liberties Union for Europe na potrzeby sprawozdania na temat praworządności z 2021 r.; informacje przekazane przez Glopolis na potrzeby sprawozdania na temat praworządności z 2021 r.

¹²⁶ Informacje przekazane przez Czechy na potrzeby sprawozdania na temat praworządności z 2020 r., s. 30.

¹²⁷ Zgodnie z konstytucją kworum wynosi jedną trzecią członków danej izby. W ramach przedmiotowego środka wymaganą liczbę obecnych członków ograniczono o połowę, co jest zgodne z postanowieniem konstytucyjnym.

¹²⁸ Dzięki ogłoszeniu stanu nadzwyczajnego rząd może przyjmować niektóre środki nadzwyczajne ograniczające prawa podstawowe, jak określono w art. 5 ustawy o zarządzaniu kryzysowym, na okres absolutnie niezbędny i w stopniu absolutnie niezbędnym.

¹²⁹ Ustawa konstytucyjna nr 110/1998 art. 5 i 6.

¹³⁰ Sprawozdanie na temat praworządności z 2020 r., rozdział dotyczący sytuacji w zakresie praworządności w Czechach, s. 13.

14 dni na podstawie wniosku przewodniczących krajów¹³¹ – decyzja ta spotkała się z krytyką również z tego względu, że uznano ją za sposób na obejście zasad zawartych w konstytucji¹³². Następnie Izba Poselska podjęła decyzję, że obowiązujący stan nadzwyczajny zakończy się wraz z wejściem w życie nowej „ustawy pandemicznej”, ale nie później niż w dniu 27 lutego 2021 r.¹³³ Ponadto grupa senatorów wniosła skargę do Trybunału Konstytucyjnego, który – mimo że uznał tę skargę za niedopuszczalną¹³⁴ – odnotował, iż okres obowiązywania stanu nadzwyczajnego można przedłużyć wyłącznie za zgodą Izby Poselskiej, a określonego w konstytucji trybu przedłużenia tego okresu nie można zastąpić poprzez ogłoszenie nowego stanu nadzwyczajnego¹³⁵. Ze względu na pogorszenie się sytuacji rząd ogłosił nowy stan nadzwyczajny obowiązujący przez 30 dni od dnia 27 lutego 2021 r., który to okres przedłużono do dnia 11 kwietnia 2021 r. po uzyskaniu uprzedniej zgody Izby Poselskiej.

Stosowane środki nadzwyczajne nadal podlegają kontroli sądowej¹³⁶. Środki nadzwyczajne wprowadzone w odpowiedzi na pandemię COVID-19 często podlegają kontroli sądów, w tym Trybunału Konstytucyjnego¹³⁷. Zainteresowane strony wskazują jednak, że obowiązujące środki są zbyt szybko zmieniane, przez co sądy nie mogą zareagować na czas¹³⁸.

Ze względu na pandemię nastąpiły opóźnienia w realizacji projektów na rzecz dalszego zwiększania przejrzystości procesu legislacyjnego. Ze względu na wprowadzenie stanu nadzwyczajnego oraz na skutek ograniczeń związanych z pandemią COVID-19 opóźnieniu uległa realizacja projektu mającego na celu stworzenie portalu zawierającego teksty aktów prawnych i portalu poświęconego tworzeniu aktów prawnych¹³⁹, które umożliwiłyby łatwiejszą kontrolę procesu legislacyjnego i łatwiejsze uczestnictwo w tym procesie. Obecnie pilotażowe przetestowanie systemu i szkolenie użytkowników zaplanowano na listopad 2021 r., a uruchomienie systemu – na dzień 1 stycznia 2023 r.¹⁴⁰

¹³¹ Art. 3 pkt 5 ustawy o zarządzaniu kryzysowym stanowi, że w określonych warunkach przewodniczący kraju może zwrócić się z wnioskiem do rządu o ogłoszenie stanu nadzwyczajnego.

¹³² Oświadczenie czeskiej Izby Adwokackiej (15 lutego 2021 r.) dotyczące ogłoszenia stanu nadzwyczajnego w drodze dekretu rządowego z dnia 14 lutego 2021 r.; Oświadczenia ekspertów ds. prawa konstytucyjnego skierowane do mediów, „České noviny” (15 lutego 2021 r.) – „Zdaniem większości prawników stan nadzwyczajny jest niezgodny z konstytucją”.

¹³³ Rezolucja Izby Poselskiej nr 84 z dnia 18. 02. 2021 r.

¹³⁴ Wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 25 marca 2021 r., Pl. ÚS 12/21; Trybunał Konstytucyjny nie jest właściwy do przeprowadzania kontroli ogłoszenia stanu nadzwyczajnego jako takiego.

¹³⁵ W takich przypadkach ogłoszenie nowego stanu nadzwyczajnego byłoby uzasadnione wyłącznie w przypadku zmiany okoliczności.

¹³⁶ Sprawozdanie na temat praworządności z 2020 r., rozdział dotyczący sytuacji w zakresie praworządności w Czechach, s. 13.

¹³⁷ Zob. wykazy orzeczeń sądowych publikowane przez czeską Izbę Adwokacką pod adresem <https://advokatnidenik.cz/2021/04/23/za-uplynulych-deset-mesicu-soudy-zrusily-nekolik-protiepidemickych-opatreni/>, <https://advokatnidenik.cz/2021/04/09/soudy-jiz-odmitly-desitky-navrhu-naruzeni-protiepidemickych-narizeni/>.

¹³⁸ Informacje przekazane przez Ligę Praw Człowieka na potrzeby sprawozdania na temat praworządności z 2021 r., s. 12, 13; informacje otrzymane w kontekście wizyty w Czechach.

¹³⁹ Projekt mający na celu stworzenie portalu poświęconego tworzeniu aktów prawnych obejmuje opracowanie nowych narzędzi do sporządzania, omawiania i ogłaszania przepisów prawa pierwotnego i wtórnego. Po zakończeniu sporządzania danego aktu narzędzia te aktualizują bazę danych na portalu zawierającym zweryfikowane teksty czeskich aktów prawnych i ich wersje skonsolidowane. Projekt jest współfinansowany ze środków unijnych.

¹⁴⁰ Informacje otrzymane w kontekście wizyty w Czechach.

W parlamencie trwają dyskusje na temat projektu ustawy o Rzeczniku Praw Dziecka. Projekt ustawy przedstawiony w czerwcu 2020 r. przez grupę członków Izby Poselskiej zawiera propozycję ustanowienia instytucji odrębnej od instytucji Rzecznika Praw Obywatelskich, który obecnie pełni również funkcję organu nadzorczego na potrzeby Konwencji o prawach dziecka. Nie przedstawiono jeszcze wniosku ustawodawczego dotyczącego ustanowienia krajowej instytucji praw człowieka. W pierwszym roku urzędowania nowy Rzecznik Praw Obywatelskich spotkał się z krytyką ze strony zainteresowanych stron, przy czym w szczególności skrytykowano prezentowaną przez niego arbitralność oraz wypowiedzi, w których rzekomo kwestionował on stosowanie zasady proporcjonalności w przypadku ograniczania praw indywidualnych¹⁴¹. Krytycznie przyjęto również jego wypowiedzi, w których podaje on w wątpliwość występowanie dyskryminacji wobec niektórych grup mniejszościowych¹⁴². W czasie pandemii COVID-19 Rzecznik Praw Obywatelskich badał szereg spraw związanych z pandemią COVID-19¹⁴³. Władze zmieniły później szereg przedmiotowych środków¹⁴⁴.

Organizacje społeczeństwa obywatelskiego dotkliwie odczuły skutki ograniczeń zastosowanych w czasie pandemii COVID-19. Przestrzeń społeczeństwa obywatelskiego uznaje się za otwartą¹⁴⁵, a społeczeństwo obywatelskie nadal aktywnie uczestniczy w życiu publicznym¹⁴⁶. Zdaniem zainteresowanych stron pandemia COVID-19 wywarła znaczny wpływ na organizacje społeczeństwa obywatelskiego, z których większość musiała ograniczyć prowadzoną działalność z powodu ograniczeń wprowadzonych w związku z pandemią¹⁴⁷. Odnotowano jednak również pozytywne zmiany – niektóre organizacje społeczeństwa obywatelskiego wskazały na wzrost poparcia społecznego, rozszerzenie działalności i wzrost skuteczności¹⁴⁸.

¹⁴¹ List otwarty podpisany przez ponad 320 sygnatariuszy, w tym znanych prawników. Informacje przekazane przez Ligę Praw Człowieka na potrzeby sprawozdania na temat praworządności z 2021 r., s. 9.

¹⁴² Sprawozdanie Síť k ochraně demokracie (2020); Romea.cz (18 stycznia 2021 r.), „Obywatele członkowie »Rady romskiej«: Křeček nie zna swoich kompetencji, jego wypowiedzi na temat strategii romskiej są nieprawdziwe, systematycznie i celowo podważa godność Romów”, informacje przekazane przez Glopolis na potrzeby sprawozdania na temat praworządności z 2021 r., s. 13.

¹⁴³ W tym orzeczenia sądowe w sprawach dotyczących przymusowej hospitalizacji w warunkach pandemii COVID-19, zakazu lub ograniczenia wizyt w więzieniach, izolacji osób w placówkach świadczących usługi społeczne lub dostępu do edukacji dla uczniów z niepełnosprawnościami.

¹⁴⁴ Informacje otrzymane w kontekście wizyty w Czechach od Urzędu Rzecznika Praw Obywatelskich.

¹⁴⁵ Ocena przyznana przez CIVICUS; oceny tej przestrzeni w skali pięciostopniowej są następujące: otwarta, ograniczona, utrudniona, stłumiona i zamknięta.

¹⁴⁶ Sprawozdanie na temat praworządności z 2020 r., rozdział dotyczący sytuacji w zakresie praworządności w Czechach, s. 14.

¹⁴⁷ Badanie fundacji Nadace OSF będącej członkiem sieci Open Society Foundations (17 marca 2021 r.), „Dopady pandemii COVID-19 na neziskové organizace”, s. 2; informacje otrzymane w kontekście wizyty w Czechach.

¹⁴⁸ Badanie fundacji Nadace OSF będącej członkiem sieci Open Society Foundations (17 marca 2021 r.), „Dopady pandemii COVID-19 na neziskové organizace”, s. 3; informacje otrzymane w kontekście wizyty w Czechach.

Załącznik I: wykaz źródeł w porządku alfabetycznym*

* Wykaz odpowiedzi otrzymanych w kontekście konsultacji dotyczących sprawozdania na temat praworządności z 2021 r. można znaleźć na stronie internetowej <https://ec.europa.eu/info/policies/justice-and-fundamental-rights/upholding-rule-law/rule-law/rule-law-mechanism/2021-rule-law-report-targeted-stakeholder-consultation>.

„Česká justice” (2021), „Vyšetřovatel Čapího hnízda končí u policie. Spis uzavřel a navrhl podat obžalobu” (<https://www.ceska-justice.cz/2021/05/vysetrovatel-capiho-hnizda-konci-u-policie-spis-uzavrel-a-navrhl-podat-obzalobu/https://www.ceska-justice.cz/2021/05/vysetrovatel-capiho-hnizda-konci-u-policie-spis-uzavrel-a-navrhl-podat-obzalobu/>).

„Deník N” (2021), „Babiš obvinil soudce z ovlivňování voleb. Jen chráníme ústavu, reagoval Rychetský”) (<https://denikn.cz/553944/snazi-se-ovlivnit-vysledek-voleb-babis-zautocil-na-ustavni-soud-i-predsedu-rychetskeho/>).

Centrum ds. Pluralizmu i Wolności Mediów (2021), monitor pluralizmu mediów z 2021 r.

České noviny (2021), „Podle většiny právníků je nový stav nouze protiústavní” (<https://www.ceskenoviny.cz/zpravy/podle-vetsiny-pravniku-je-novy-stav-nouze-protiustavni/1996439>).

Civicus, Monitor tracking civic space – Czechy (<https://monitor.civicus.org/country/czech-republic/>).

Civil Liberties Union for Europe (2021), informace przekazane na potrzeby sprawozdania na temat praworządności z 2021 r.

Czeska Izba Adwokacka (2021 r.), uwagi przekazane przez czeską Izbę Adwokacką na potrzeby sprawozdania na temat praworządności z 2021 r.

Czeska Izba Adwokacka (2021), oświadczenie czeskiej Izby Adwokackiej dotyczące ogłoszenia stanu nadzwyczajnego w drodze dekretu rządowego z dnia 14 lutego 2021 r. („ČAK k vyhlášení nouzového stavu usnesením vlády ze dne 14. 2.2021”) (<https://advokatnidenik.cz/2021/02/15/cak-k-vyhlaseni-nouzoveho-stavu-usnesenim-vlady-ze-dne-14-2-2021/>).

Czeska Izba Adwokacka, wykaz orzeczeń sądowych (<https://advokatnidenik.cz/2021/04/23/za-uplynulych-deset-mesicu-soudy-zrusily-nekolik-protiepidemickych-opatreni/>) (<https://advokatnidenik.cz/2021/04/09/soudy-jiz-odmitly-desitky-navrhu-na-zruseni-protiepidemickych-narizeni/>).

Czeska Unia Prokuratorów, oświadczenie z dnia 4 lutego 2021 r. (<https://www.uniesz.cz/reakce-unie-statnich-zastupcu-ceske-republiky-na-utoky-politiku-proti-ustavnimu-soudu/>).

Czeska Unia Sędziów, „Soudcovská unie k vystoupení ministryně spravedlnosti” (<https://www.soudci.cz/zpravy-a-stanoviska/pohledy-a-nazory/3173-soudcovska-unie-k-vystoupeni-ministryne-spravedlnosti.html>).

Czeski kodeks etyki sędziowskiej (angielska wersja językowa) (https://www.nsoud.cz/Judikatura/ns_web.nsf/web/CodeofEthics~Code_of_Ethic~?Open&lng=EN).

Czeski Trybunał Konstytucyjny, orzeczenie nr I. ÚS 3271/13.

Czeski Trybunał Konstytucyjny, orzeczenie z dnia 25 marca 2021 r., Pl. ÚS 12/21.

Czeskie Ministerstwo Finansów (2020), program konwergencji przedstawiony przez Czechy.

Deník N (2020), „Zeman: Po schůzce s Benešovou jsem vycítil svůj konec, byli jsme pro ni vděčný terč. Politika zhrubla”) (<https://denikn.cz/633179/zeman-po-schuzce-s-benesovou-jsem-vycitil-svuj-konec-byli-jsme-pro-ni-vdecny-terc-politika-zhrubla/?ref=list>).

Deník N (2021), „Kdo co komu slíbil? Před volbami udělají tóčo, kritizuje Benešová verdikt Ústavního soudu” (<https://denikn.cz/553991/kdo-co-komu-slibil-pred-volbami-udelaji-toco-kritizuje-benesova-verdikt-ustavniho-soudu/>).

Dyrekcja Generalna ds. Komunikacji (2019), badanie Eurobarometr Flash 482:opinia przedsiębiorców na temat korupcji w UE.

Dyrekcja Generalna ds. Komunikacji (2020), specjalne badanie Eurobarometr 502: korupcja.

Europejska Unia Nadawców (2021), „Public service media in the Czech Republic under threat” (<https://www.ebu.ch/news/2021/04/public-service-media-in-the-czech-republic-under-threat>).

Glopolis (2021), uwagi przekazane przez Glopolis na potrzeby sprawozdania na temat praworządności z 2021 r.

GRECO (2016), Fourth Evaluation Round – Evaluation Report on Czechia on Corruption prevention in respect of members of parliament, judges and prosecutors.

GRECO (2020), Fourth Evaluation Round – Interim Compliance Report on Czechia on Corruption prevention in respect of members of parliament, judges and prosecutors.

Info.cz (2021), „Stíhání Babiše se povleče do voleb, státní zástupci z něj mají štít proti svému odvolání. Je to nejbrutálnější doba, kdyby vláda zítra skončila, budu nejšťastnější, říká Benešová” (<https://www.info.cz/pravo/justice/marie-benesova>). International Press Institute (2021), „Concerns over increasing meddling in independence of Czech public broadcaster” (<https://ipi.media/concerns-over-increasing-meddling-in-independence-of-czech-public-broadcaster/>).

Investigace.cz (2019), „Státní reklama: Kdo také platí Parlamentní listy” (<https://www.investigace.cz/statni-reklama-kdo-take-plati-parlamentni-listy>).

Komisia Europejska (2019), końcowe sprawozdanie z audytu, nr REGC414CZ0133, REGIO/C4/AUD (https://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docoffic/official/reports/cz_functioning_report/cz_functioning_report_en.pdf).

Komisia Europejska (2021), unijna tablica wyników wymiaru sprawiedliwości.

Komisia Europejska, sprawozdanie na temat praworządności z 2020 r., rozdział dotyczący sytuacji w zakresie praworządności w Czechach.

Liga Praw Człowieka (2021), uwagi przekazane przez Ligę Praw Człowieka na potrzeby sprawozdania na temat praworządności z 2021 r.

List otwarty do Rzecznika Praw Obywatelskich, podpisany przez ponad 320 sygnatariuszy, w tym znanych prawników (<https://www.petice.com/otevreny-dopis-verejnemu-ochrancu-prav>).

Nadace OSF (2021), „Dopady pandemii COVID-19 na neziskové organizace” (<https://osf.cz/wp-content/uploads/2021/03/Nadace-OSF-Dopady-pandemie-NNO-2021.pdf>).

Najwyższa Izba Kontroli (2020), „EU Report 2020 – Report on the EU Financial Management in Czechia” (<https://www.nku.cz/assets/publications-documents/eu-report/eu-report-2020-en.pdf>).

OECD (2019), „Implementing the OECD Anti-Bribery Convention, Phase 4 Two-Year Follow-Up Report: Czechia”.

Oświadczenie Przewodniczącego Czeskiej Unii Prokuratorów z dnia 26 lutego 2021 r. (<https://www.uniesz.cz/prezident-unie-statnich-zastupcu-jan-lata-ministryne-benesova-sdeluje-nepravdy/>).

Parlament Europejski (2020), Report on the fact-finding mission of the Budgetary Control Committee to the Czech Republic (https://www.europarl.europa.eu/cmsdata/209082/CONT_CZ_Mission_Report_Final.pdf).

Prokuratura (2021), komunikat prasowy „Nejvyšší státní zástupce Pavel Zeman oznámil rezignaci” (<https://verejnazaloba.cz/nsz/nejvyssi-statni-zastupce-pavel-zeman-oznamil-rezignaci/>)

Public Media Alliance (2021), „The threat facing Czech TV” (<https://www.publicmediaalliance.org/the-threat-facing-czech-tv-ceska-televize/>).

Rada Europy: Komisja Wenecka (2010), „Report on the Independence of the Judicial System Part I: The Independence of Judges”, CDL-AD(2010)004.

Rada Europy: Komisja Wenecka (2016), Rule of Law Checklist, CDL-AD(2016)007.

Rada Europy: Komitet Ministrów (2010), rekomendacja CM/Rec(2010)12 Komitetu Ministrów dla państw członkowskich dotycząca sędziów i ich: niezawisłości, odpowiedzialności i efektywności.

Rekonstrukce státu (2021), „Lobbing má podle poloviny Čechů výrazný vliv na podobu zákonů, vnímají ho ale hlavně jako nástroj pro kmotry” (<https://www.rekonstrukcestatu.cz/archivse-novinek/lobbing-ma-podle-poloviny-cechu-vyrazny-vliv-na-podobu-zakonu-vnimaji-ho-ale-hlavne-jako-nastroj-pro-kmotry>).

Reporterzy bez Granic (2021), World Press Freedom Index – Czechia(<https://rsf.org/en/czech-republic>).

Romea.cz (2021), „Občanští členové »romské rady«: Křeček nezná své kompetence, k romské strategii se vyjadřuje nepravdivě, soustavně cíleně podkopává důstojnost Romů” (<http://www.romea.cz/cz/zpravodajstvi/domaci/obcansti-clenove-romske-rady-krecek-nezna-sve-kompetence-k-romske-strategii-se-vyjadruje-nepravdive-soustavne-cilene>).

Rząd Czech (2019), „Analiza ryzyka korupcji w sektorze opieki zdrowotnej” (<https://www.mzcr.cz/wp-content/uploads/2020/08/Sektorov%C3%A1-anal%C3%BDza-korupce-ve-zdravotnictv%C3%AD.pdf>).

Rząd Czech (2021), informace przekazane przez Czechy na potrzeby sprawozdania na temat praworządności z 2021 r.

Rząd Czech, projekt mający na celu stworzenie portalu zawierającego teksty aktów prawnych i portalu poświęconego tworzeniu aktów prawnych (<https://www.mvcr.cz/clanek/esbirka-a-egislativa.aspx>).

Rząd Czech, strategia antykorupcyjna (<https://korupce.cz/protikorupcni-dokumenty-vlady/na-leta-2018-az-2022/>).

Rząd Czech, strategia zwalczania nadużyć finansowych i korupcji w ramach funduszy UE na lata 2014–2020 (https://www.dotaceeu.cz/Dotace/media/SF/FONDY%20EU/2014-2020/Dokumenty/Ostatn%c3%ad/MMR_Strategie-proti-podvodum-SSR_FINAL3.pdf).

Sąd Grodzki w Pradze, orzeczenie z dnia 13 listopada 2020 r., nr 18 A 59/2020.

Seznam zprávy (2020), „Benešová zesiluje boj proti šéfovi žalobců. Babiš se ho zastal”, <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/benesova-zesiluje-boj-proti-sefovi-zalobcu-poda-karnou-zalobu-kvuli-vrbeticim-153409>.

Sít' k ochraně demokracie (2020), sprawozdanie monitorujące (https://ochranademokracie.s3.amazonaws.com/ochranademokracie/production/files/2020/11/18/13/26/42/6db6f97d-7c3e-452d-b27f-44740bbdaa74/zprava-pracovni-skupiny-pro-lidska-socialni-prava-2019_2.pdf).

Strona internetowa czeskiego parlamentu (<https://www.psp.cz/sqw/historie.sqw?o=8&t=1150>).

Transparency International (2020), „Exporting corruption”.

Transparency International (2021), uwagi przekazane przez Transparency International na potrzeby sprawozdania na temat praworządności z 2021 r.

Transparency International (2021), wskaźnik postrzegania korupcji w 2020 r..

Transparency International, Republika Czeska (2021), uwagi Transparency International, Republika Czeska przekazane na potrzeby sprawozdania na temat praworządności z 2021 r.

Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej, wyrok z dnia 20 kwietnia 2021 r., Republika, C-896/19.

Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej, wyrok z dnia 25 lipca 2018 r., LM, C-216/18 PPU.

Załącznik II: Wizyta w Czechach

W marcu 2021 r. służby Komisji odbyły spotkania wirtualne z następującymi podmiotami:

- Czeska Izba Adwokacka
- Czeski Komitet Narodowy Międzynarodowego Instytutu Prasowego
- Europejskie Centrum Wolności Prasy i Mediów
- Frank Bold/Reconstruction of State
- Krajowa Agencja ds. Przestępczości Zorganizowanej
- Liga Praw Człowieka
- Międzynarodowy Instytut Prasowy
- Ministerstwo Kultury
- Ministerstwo Spraw Wewnętrznych
- Ministerstwo Sprawiedliwości
- Najwyższa Izba Kontroli
- Najwyższy Sąd Administracyjny
- Partnerstwo na rzecz Otwartego Rządu
- Prokuratura Generalna
- Przedstawiciele organizacji Endowment for Independent Journalism
- Rada Radiofonii i Telewizji
- Rzecznik Praw Obywatelskich
- Sąd Najwyższy
- Stowarzyszenie Dziennikarzy
- Transparency International, Republika Czeska
- Unia Prokuratorów
- Unia Sędziów
- Urząd Analiz Finansowych

* Komisja spotkała się również z następującymi organizacjami podczas szeregu spotkań horyzontalnych:

- Amnesty International
- Center for Reproductive Rights
- CIVICUS
- Civil Liberties Union for Europe
- EuroCommerce
- European Partnership for Democracy
- Europejska Federacja Dziennikarzy
- Europejska Sieć Międzynarodowej Federacji Planowanego Rodzicielstwa (IPPF EN)

- Europejskie Centrum na rzecz Prawa Organizacji Pozarządowych
- Europejskie Centrum Wolności Prasy i Mediów
- Europejskie Forum Młodzieży
- Europejskie Forum Obywatelskie
- Front Line Defenders
- Human Rights House Foundation
- Human Rights Watch
- ILGA-Europe
- Konferencja Kościołów Europejskich
- Międzynarodowa Federacja Praw Człowieka
- Międzynarodowa Komisja Prawników
- Międzynarodowy Instytut Prasowy
- Niderlandzki Komitet Helsiński
- Open Society European Policy Institute
- Philanthropy Advocacy
- Protection International
- Reporterzy bez Granic
- Społeczeństwo Obywatelskie Europy
- Transparency International UE